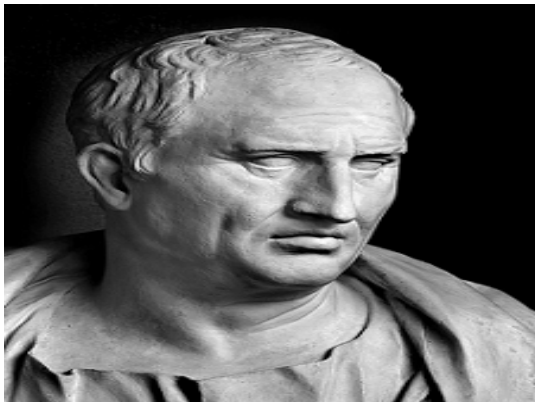

LA CE AJUTĂ FILOZOFIA?

Scris de Vavila Popovici – Carolina de Nord
Vineri, 01 Februarie 2019 08:22

„Filozofia este medicina sufletului” - Cicero

Filozoful și matematicianul grec Pitagora (580 î. H. – 495 î. H.) numit de contemporani „înțeleptul” le-a spus: „Nu sunt înțelept, ci iubitor de înțelepciune”. Așa, spune povestea, a apărut termenul pentru Filozofie, din cuvintele grecești phil și sophia.

Filozofia este una din principalele forme ale manifestării spiritului uman, născută din mitologie, întrucât oamenii s-au raportat la lume mai întâi mitologic și numai apoi filozofic. Dacă miturile apelau la imagini și întâmplări fantastice, filozofia recurgea la judecăți și raționamente.

Strădania omului pentru cunoaștere a fost puternică, fiindcă omul dorea să perceapă lumea din jurul lui. Toate ființele umane, conștient sau inconștient au filozofat, întrucât fiecare om își pune întrebări și conversa cu sine însuși, dorind în primul rând să afle răspunsul la întrebările: cine este el, pentru ce există.

Filosofia a apărut în secolul VII î. e. n. în Orient, iar apoi, în sec.VI î. e. n. a fost prezentă în Europa, în Grecia. Filosofia contemporană este puternic influențată de știință, a fost și continuă legătura strânsă cu alte discipline, se ocupă de viața interioară a omului și de conectarea lui cu mediul exterior. Unii care nu cunosc adevăratul sens al filozofiei, susțin că doar știința este cea care face ca omenirea să progreseze, ei fără să-și dea seama că filozofia a trasat drumul oamenilor care s-au preocupat de știință. Gândirea omului de știință este încorsetată de realitate și fără să filozofeze sau să meargă pe căile intuite de filozofi, nu ar fi putut crea teorii

LA CE AJUTĂ FILOZOFIA?

Scris de Vavila Popovici – Carolina de Nord
Vineri, 01 Februarie 2019 08:22

ce pot depăși în timp realitatea prezentă. În plus, doar filozofia poate arunca gândul spre ființă, sensul vieții, divinitate, moarte, univers etc. Este însă tot atât de adevărat că mulți filozofi au fost la bază matematicieni, deci oameni de știință, precum Pitagora, Aristotel, Platon, Descartes etc. Platon (428 î. H. - 348 î. H.) de exemplu, când a înființat Academia platonicească – o școală filozofică idealistă plasată într-o grădină din apropierea Atenei, a pus deasupra ușii scolii inscripția „Să nu intre sub acoperământul meu cine nu e geometru”, arătând prin aceasta cât de importantă este cunoașterea științei pentru un filozof.

Aristotel (384 î. H. -322 î. H.), cel mai mare filozof și om de știință al lumii antice a cărui abordare rațională a stat la baza întregii opere, remarca că Mirarea a fost într-adevăr cea care a împins primii gânditori la speculații filozofice. „Dar tot așa după cum numim om liber pe Acela care își este singur scop și nu este un scop pentru altul, astfel această știință este singura dintre științe care este liberă, căci singură ea are un scop propriu. [...] Deci toate celelalte științe sunt mai necesare decât ea, dar nici una nu o întrece în excelență”, spunea tot Aristotel.

De-a lungul vremii au apărut diferite sisteme filosofice, dar toate au avut aceleași întrebări, și răspunsuri din ce în ce mai înțelepte, direct proporționale cu lărgirea înțelegerii omului. Totuși, problemele fundamentale ale filozofiei rămân aceleași, se schimbă doar orientarea minții omenești, calea sau mijloacele prin care omul încearcă și reușește, într-o oarecare măsură, dezlegarea problemelor.

Filozofia nu se află în afara lumii, ea este liantul acestei lumi, pentru a o face mai puternică și mai bună. Este un cumul de gânduri pe care mintea omului o aruncă departe și în diferite direcții, ca apoi să se focalizeze în mod real asupra unui punct. Spre deosebire de alte activități ale omului, mai modeste, mai ușoare, fără un efort prea mare al gândirii, mult mai precise, utile, necesare, de multe ori prezentând soluții urgente, filozofia are nevoie de clipe de meditație cât mai lungi, ea are răbdare, profunzime și nu are – urgențe.

Doi filozofi, David Hume (1711-1776) – reprezentantul iluminismului scoțian, precum și germanul Immanuel Kant (1724-1804) gânditor din perioada iluminismului, au jucat un important rol în dezvoltarea filozofiei. Hume a respins și a ridiculizat valoarea ideilor abstracte, întrucât ele nu vin din realitate, din experiența vieții care ne învață cum se leagă fenomenele între ele, iar obișnuința este baza tuturor raționamentelor din experiență, iar obișnuința face ca în suflet să ia naștere starea de credință. Kant a venit cu ideea că experiența și judecata permit deopotrivă cunoașterea. Rațiunea nu poate cunoaște totul, este limitată în domeniul cunoașterii, dar are o valoare în domeniul practic – cel moral. Kant afirma că filozofia trebuie să înceapă de la concepte date însă determinate neclar sau insuficient, astfel că filozofii nu pot începe cu definiții „fără să se închidă în interiorul unui cerc de cuvinte; filozofia nu poate, așa cum face

LA CE AJUTĂ FILOZOFIA?

Scris de Vavila Popovici – Carolina de Nord
Vineri, 01 Februarie 2019 08:22

matematica, să funcționeze sistematic; trebuie să analizeze și să clarifice”.

Pentru filozoful german Hegel (1770-1831) filozofia este înainte de toate un sistem de gândire, este spirit liber. Sistemul lui Hegel este sistemul rațiunii care domină lumea, care se dezvoltă în toate aspectele concrete ale lumii, ale naturii și ale spiritului. „Ceea ce este rațional este real și ceea ce este real este rațional” – conține ideea centrală a sistemului său. Hegel a acuzat celelalte sisteme filozofice, inclusiv pe cel kantian, că rămân într-o gândire abstractă, metoda lui fiind cea „dialectică”, un proces mobil al gândirii. De exemplu: de la Ființă (concept abstract) se trece la existență (real, localizat). Spune Hegel: „Ființa pură și neantul pur sunt unul și același”. Pe de altă parte ele sunt opuse. Neantul este antiteza ființei. În realitate nu este decât ființa în neant și neant în ființă. Mișcarea, dispariția unuia în celălalt = devenirea. Iar devenirea este existență. El, Hegel, principalul reprezentant al idealismului, susținea că obiectul filozofiei nu este decât Dumnezeu; scopul filozofiei este de a cunoaște pe Dumnezeu, acest obiect fiind comun cu acel al religiei, cu diferența că filozofia îl consideră prin gândire, raționând, iar religia, reprezentându-și-l. Sarcina filozofiei este a concepe ceea ce este, căci ceea ce este, este rațiunea – conștiința revenită la ea însăși din lumea transcendentală – , și fiecare individ este un fiu al timpului său, iar filozofia – timpul său prins în gânduri.

Filozoful german Friedrich Wilhelm Nietzsche (1844-1900) consideră filozofia o profesiune indirectă a filozofului, filozoful fiind un om care „neîncetat trăiește, vede, aude, bănuiește, speră, visează lucruri extraordinare. [...] Filozofia este viața liber consimțită în ghețuri și pe vârfuri de munți”.

Filozoful englez Herbert Spencer (1820-1903) considera că filozofia este o cunoaștere de gradul cel mai înalt de generalitate, spre deosebire de știință care se compune din adevăruri mai mult sau mai puțin izolate, necunoscând integrarea lor: „Cunoașterea cea mai umilă este cunoștința ne-unificată; știința este cunoștința unificată parțial; filozofia este cunoștința complet unificată”.

Wilhelm Wundt (1832-1920), fiziolog, filozof și psiholog german, exprima aceeași părere și anume că „Filozofia este știința universală care are menirea să unească într-un sistem lipsit de contradicții cunoștințele mijlocite de către științele particulare și să reducă metodele generale folosite de știință și supozițiile cunoașterii la principiile lor”.

Scriitorul și filozoful evreu-francez Henry Bergson (1859-1941), laureat al Premiului Nobel pentru literatură în 1927 spunea că „Filozofia intră în domeniul experienței întrucât ea amestecă

LA CE AJUTĂ FILOZOFIA?

Scris de Vavila Popovici – Carolina de Nord
Vineri, 01 Februarie 2019 08:22

știința, teoria cunoașterii și metafizica și din acest amestec nici una nu pierde ci câștigă, în final”.

Filozoful, politicianul italian Benedetto Croce (1866-1952) considera filozofia drept o știință desăvârșită.

Filozoful român Dumitru D. Roșca (1895-1980): „Filozofia se sprijină pe știință și pe experiența de viață creând o imagine despre cum trebuie să fie omul”.

Pentru filozoful german Martin Heidegger (1889-1976) a filozofa înseamnă a-ți pune prima întrebare: „De ce este de fapt ființare și nu – nimic?” Filozofarea, spune tot el, este „o cunoaștere care nu numai că nu se supune măsurii timpului, ci care, dimpotrivă, așază ea timpul sub propria-i măsură”.

Oamenii filozofează uneori inconștient și frânturile de filozofie se adaugă la marea filozofie a vieții, a înțelegerii ei și alegerii celor mai bune căi de viațuire între oameni. Filozoful, poetul român Lucian Blaga (1895-1961), preocupat de „conștiința filosofică” scrie: „Omul de știință se mulțumește să stabilească unele principii, reguli sau legi și să imagineze eventual unele metode de existență [...] Filosoful este prin intenție autor al unei lumi care rămâne ținta demersurilor sale [...] Pentru omul de știință, experiența în totalitatea ei devine un prilej de diviziune a muncii; el se situează într-un sector al experienței...[...] Filosoful captează experiența, ca să-și alimenteze cu ea viziunea, ale cărei semnificații îmbrățișează totul existenței”.

Filozoful, eseistul Constantin Noica (1909- 1987), în „Încercarea asupra filosofiei tradiționale” crede că: „Filosofia arată încotro trebuie orientată rațiunea”.

Faptul că i se atribuie deseori filozofiei numele de metafizică, este explicat de către filozoful și omul politic Petre P. Negulescu (1872-1951) în „Problema ontologică”, metafizica însemnând: „Știința a ceea ce este dincolo de lumea fizică, de lumea ce se poate observa și experimenta, într-un cuvânt dincolo de lumea ce se poate percepe cu simțurile”.

Dar dacă admitem că filozofia, înțeleasă ca metafizică, este știință și că acesta-i obiectul ei,

LA CE AJUTĂ FILOZOFIA?

Scris de Vavila Popovici – Carolina de Nord
Vineri, 01 Februarie 2019 08:22

trebuie de îndată să identificăm și metodele ei specifice, întrucât se știe că orice știință se autorizează prin obiectul său de activitate și prin metodele sale de căutare și aflare a adevărului.

Iată însă, că de curând filosofii nu mai sunt de acord asupra căilor prin care filosofia urmează a se realiza ca metafizică. Unii consideră că întregul studiu al fenomenelor ar cădea în sarcina științelor propriu-zise, iar filozofiei – în cadrul așa numitei teorii a cunoașterii – i-ar reveni sarcina să dovedească incapacitatea minții omenești de a depăși limitele experienței. Privită cu acest înțeles, filozofia se transformă într-un fel de psihologie superioară sau speculativă. După alții, scopul filozofiei ar fi să studieze legăturile dintre științele pozitive și să contribuie la întrunirea lor într-un sistem unitar. Într-o asemenea accepțiune, filozofia ar deveni un fel de logică superioară sau, cu alte cuvinte, o metodologie generală a științelor.

Filozofia duce inevitabil la religie, dar nu poate trece peste ea, religia completează în chip necesar drumul lăsat deschis de filozofie. Când încearcă să treacă peste religie, rațiunea cedează locul credinței și filozofia religiei. Deci ele se completează într-un fel.

De curând Președintele Statelor Unite a vorbit despre necesitatea cunoașterii istoriei religiei, ca un act de cultură, întrucât cunoscând-o – se subînțelege –, oamenii ar putea găsi răspunsuri la multe întrebări despre viață, despre el – omul, și despre cum trebuie trăită viața, despre năzuințele avute în trecut și lupta pentru o viață mai bună, mai dreaptă. „Cunoașterea biblică este importantă în societate”, a spus Președintele. Desigur, ea nu trebuie să lipsească din cultura unui om.

În zilele noastre, pe o mare parte a planetei, există o tendință de a evita filozofia și religia, fiindcă omul refuză să mai gândească profund, să învețe cum se trăiește cu adevărat. Există o instabilitate a lumii, o neliniște provocată de lipsa de încredere în conducători, în ei înșiși, în vremuri mai bune, dar și o lipsă de preocupare pentru a le avea. Și atunci preferă să se izoleze, să rămână în mijlocul aparatelor noi inventate – rezultat al progresului tehnic (bune și ele dar nu să te captiveze în totalitate!), să-și trăiască doar ziua prezentă, sau să se arunce în mocirla vieții a celor fără de gând și conduită morală. Și-atunci ne mirăm de unde răsar atâția oameni corupți, de ce viața ne este dezordonată, ființa dezzechilibrată. Uităm de alcătuirea noastră din corp și suflet, că aceste părți sunt legate și fără a le da atenția cuvenită, echilibrul necesar, devenim schilodi. Or, pentru a putea iubi viața și a ști să o trăim frumos, va trebui să evităm schilodirea, să ajungem în adâncul ființei noastre pentru a ne bine cunoaște și a gândi asupra modului de ieșire la suprafață, între puținii oameni morali și demni, care există totuși, și care ne așteaptă însănoșiți, după lunga noastră boală.

LA CE AJUTĂ FILOZOFIA?

Scris de Vavila Popovici – Carolina de Nord
Vineri, 01 Februarie 2019 08:22
